

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครรังสิต ปทุมธานี

Guidelines for the Development of the 21st CENTURY LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER RANGSIT CITY MUNICIPALITY, PATHUMTHANI

วิชชุดา บุญทรัพย์¹, จุลดิศ คัญทัพ²

Wichuda Boonsub¹, Juladis Khanthap²

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ (1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการมีภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียน ในสังกัดเทศบาลนครรังสิต ปทุมธานี (2) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูสังกัดเทศบาลนครรังสิต จำนวน 150 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ได้ขนาดตัวอย่าง 108 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันของการมีภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.600-1.000 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.973 ส่วนแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ของการมีภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.600-1.000 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.982 และแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ร้อยละ (Percentile) ค่าเฉลี่ย (Means) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และใช้เทคนิค Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) ในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่า (1) สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการมีภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครรังสิต ปทุมธานี ภาพรวม สภาพปัจจุบันมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครรังสิต ปทุมธานี ภาพรวม พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคศตวรรษที่ 21 ลำดับที่ 1 ด้านความคิดสร้างสรรค์/นวัตกรรม ลำดับที่ 2 ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยี/ดิจิทัลและการสื่อสาร ลำดับที่ 3 ด้านความร่วมมือ ลำดับที่ 4 ด้านการมีวิสัยทัศน์ ลำดับที่ 5 ด้านความ

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยครูสุริยเทพ มหาวิทยาลัยราชภัฏรังสิต

² อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยครูสุริยเทพ มหาวิทยาลัยราชภัฏรังสิต

¹ Graduate Student Master of Education Program in Education Administration Suryadhep Teachers College, Rangsit University

² Thesis Advisor, Suryadhep Teachers College, Rangsit University

มั่นใจและกล้าหาญ ลำดับที่ 6 ด้านทักษะสังคม และลำดับที่ 7 ด้านการเสริมพลังอำนาจ/จูงใจ และ (2) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วย 7 ด้าน 18 คุณลักษณะ และ 39 แนวทางการพัฒนา

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ, ศตวรรษที่ 21

Abstract

The objectives of the study are as follows: 1) to study the current condition, desirable condition, and the needs for 21st century leadership of school administrators ; 2) to propose guidelines for the development of leadership in the 21st century of school administrators under Rangsit City Municipality, Pathumthani. The population and samples in the study were 150 teachers under Rangsit City Municipality. The sample size was determined using the ready-made Tables of Krejcie & Morgan (1970) with 108 subjects. The research instrument was a five-level estimation scale questionnaire: the current state questionnaire for 21st century leadership, consistency index of 0.600-1.000 and a questionnaire confidence value of 0.973. For 21st century leadership, a consistency index of 0.600-1.000 and a questionnaire confidence value of 0.982 and a semi-structured interview. The statistics used for data analysis consisted of percentile, mean, standard deviation, and Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) technique to prioritize the importance of needs.

The results showed that 1) regarding the current condition and desirable condition of the 21st century leadership feature of school administrators under Rangsit City Municipality, Pathumthani, the mean of the overall current condition is at a high level. The mean of the desirable condition is at the highest level. When analyzing the needs for the development of 21st century leadership of school administrators under Rangsit City Municipality, Pathumthani, it was overall found that the school administrators have the following needs to develop leadership in the 21st century as follows: number one in creativity/innovation ; number two in technology/digital skills and communication ; number three in cooperation ; number four in vision ; number five in confidence and courage ; number six in social skills ; and number seven in empowerment/ motivation, and 2) guidelines for development of 21st century leadership of school administrators under Rangsit City Municipality, Pathumthani has seven areas, eighteen traits, and thirty nine approaches.

Keywords: leadership, 21st century

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ในยุคศตวรรษที่ 21 (ค.ศ. 2001-2100) ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของวิถีการดำเนินชีวิตของคน ในยุคปัจจุบัน ระบบดิจิทัลเข้ามามีบทบาท ในชีวิตประจำวันมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินธุรกรรมต่างๆ ทั้งด้านการเงิน การสื่อสาร หรือ การปฏิบัติงาน การเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสาร หรือ แม้แต่การเรียนรู้ที่ไม่มีขอบเขตและข้อจำกัด ผู้คนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายผ่านเครื่องมือที่หลากหลาย ในขณะที่เดียวกันก็สามารถนำเสนอข้อมูล ข่าวสารสู่สาธารณะได้อย่างง่ายดายและรวดเร็วเช่นกัน กระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้น ในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีวิตของผู้คนอย่างทั่วถึง เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามา มีบทบาทอย่างมาก เกิดการแลกเปลี่ยนทรัพยากร ระหว่างประเทศ จึงทำให้แต่ละประเทศมุ่งเข้าสู่ สังคมพหุวัฒนธรรม (วิจารณ์ พานิช, 2555) ภาคการศึกษาจำเป็นต้องตื่นตัวและเตรียมพร้อม จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีทักษะการดำรงชีวิต ในศตวรรษที่ 21 เพื่อสามารถดำรงชีวิตได้อย่าง ปกติสุข ทักษะที่สำคัญ เช่น ทักษะการเรียนรู้และ นวัตกรรม ทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ทักษะชีวิตและอาชีพ ทักษะการปรับตัว ทักษะ ทางสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม ทักษะ ความรับผิดชอบ และทักษะความเป็นตัวแบบ และเป็นผู้นำคนอื่น (Guide and Lead Others) นักคิดต่างเรียกชื่อยุคนี้แตกต่างกันออกไป โดยอัลวิน ทอฟเลอร์ (Alvin Toffler, 2538) เรียกว่า ยุคคลื่นลูกที่สาม (The Third Wave) โดยมองว่าการ เปลี่ยนแปลงของกระแสโลกจะเป็นการเปลี่ยนแปลง ที่มีลักษณะ “ทั้งโลก” (Global) ไม่ว่าจะเป็นด้าน เศรษฐกิจ สังคม การเมือง ฯลฯ โดยมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยเป็นตัวขับเคลื่อน ในขณะที่ อีริค ชมิดท์ และ เจเรด โคเฮน (Eric Schmidt and Jared Cohen,

2014) เรียกโลกยุคนี้ว่า ยุคดิจิทัลเปลี่ยนโลก (The New Digital Age) นอกจากนี้แล้ว ยังถูกเรียกในชื่อ อื่นๆ อีกว่าเป็น “ยุคโลกไร้พรมแดน” (Borderless World) ยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) (จินตนา สุจางันท์, 2556) เรียกว่าเป็นยุค “หลังสังคม ฐานความรู้” (Post knowledge-based society)

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลไกและ ตัวแปรสำคัญในการจัดการศึกษาและมีอิทธิพล สูงสุดต่อการกำหนดทิศทางและคุณภาพการ ศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีคุณลักษณะโดดเด่นเหมาะสมกับสังคม ที่มีการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย อีกทั้งต้องมีความรู้ เชิงทฤษฎี มีทักษะในการทำงาน เข้าใจบทบาทหน้าที่ มีคุณธรรมจรรยาบรรณวิชาชีพ และมีประสบการณ์ ใน การบริหารการศึกษา ยืดหยุ่นทันต่อการเปลี่ยนแปลง และนำการเปลี่ยนแปลง เพื่อนำพาสถานศึกษาให้ ประสบผลสำเร็จและทันสมัย เหมาะสมกับการ เปลี่ยนแปลงของโลก (การประชุมวิชาการระดับชาติ ครุศาสตร์ ครั้งที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น สู่ประชาคมอาเซียน: ทิศทางใหม่ในศตวรรษที่ 21) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารจัดการศึกษา ทุกระดับ พัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับ ความ ต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ และสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ของทุกภาคส่วนในสังคมผ่านการสร้างความรู้ ความเข้าใจ การรับรู้ การยอมรับและพร้อมที่จะ เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของผู้เกี่ยวข้อง ทุกภาคส่วนเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุผล ตามเป้าหมายที่กำหนด (แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2579) ตามมาตรฐาน ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน (สพฐ.) และมาตรฐานของสำนักงานรับรอง มาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) 21 ผู้บริหารควรมีภาวะผู้นำ และมีความสามารถ ในการบริหารจัดการศึกษา

ภาวะผู้นำสถานศึกษา (School leadership) หมายถึง แต่ละบุคคลต้องมีความเข้าใจในเนื้อหาวิชาการ การประเมินผล และเทคนิคการสอน มีการทำงานเพื่อเสริมสร้างทักษะร่วมกับครู การรวบรวม วิเคราะห์ และการใช้ข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจ ผู้นำถูกคาดหวังให้ทำงานร่วมกับครู นักเรียน ผู้ปกครอง สมาชิกในชุมชน และหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้มีความมั่นใจได้ว่าความต้องการในการเรียนรู้ของนักเรียนทุกคนได้รับการตอบสนอง และนั่นหมายความว่า สมาชิกในโรงเรียนจะต้องมีภาวะผู้นำร่วม (Shared leadership) เพื่อให้แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำมาจากสมาชิกทุกคนร่วมกัน แต่ก็ได้หมายความว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะปลีกตัวจากความรับผิดชอบนี้ออกไป แต่กลับจะต้องสนับสนุนให้มีความรับผิดชอบร่วม (Shared responsibility) ในการระบุปัญหา การสร้างทางเลือก และการนำไปปฏิบัติ สำหรับผู้นำในศตวรรษที่ 21 บางทักษะมีความสำคัญยิ่ง เช่น ทักษะการสร้างทีมงาน (Team building) ทักษะการจัดการความขัดแย้ง (Conflict management) เพื่อให้เกิดความมั่นใจได้ถึงสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เป็นสากล (Universal learning environments) ที่เกิดขึ้นในทุกๆ ห้องเรียน ซึ่งผู้นำสถานศึกษาโดยตำแหน่ง (Designed leader) เพียงลำพังไม่สามารถทำให้บรรลุผลในภารกิจงานที่มากมายนี้ได้ (กระบวนทัศน์ใหม่ของการศึกษาระดับที่คณะต่อการศึกษาศตวรรษที่ 21 ของ วิโรจน์ สารรัตน์ (2556))

เทศบาลนครรังสิต ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีทำหน้าที่จัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ให้มีคุณภาพได้มาตรฐานอย่างทั่วถึงแก่ประชาชนในเขตพื้นที่ตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 มาตรา 80 (4) และมาตรา 289) การบริหารการศึกษาให้บรรลุตามพันธกิจภายใต้การเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ด้วยความสำคัญ

ของภาวะผู้นำ ความสำคัญในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานในกองการศึกษา เทศบาลนครรังสิต ได้เล็งเห็นความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงมีแนวคิดในการศึกษาภาวะผู้นำในยุคศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียน และนำเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครรังสิต เพื่อเป็นข้อมูลสำคัญในการพัฒนาภาวะผู้นำให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต และพัฒนาสู่องค์กรแห่งความเป็นเลิศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการมีภาวะผู้นำในยุคศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครรังสิต ปทุมธานี
2. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการมีภาวะผู้นำในยุคศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครรังสิต ปทุมธานี เป็นอย่างไร
2. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครรังสิต ปทุมธานี เป็นอย่างไร

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียน ในสังกัด

เทศบาลนครวังสิต ปทุมธานี ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการมีภาวะผู้นำในยุคศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียน ในสังกัดเทศบาลนครวังสิต ปทุมธานี และเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครวังสิต ปทุมธานี

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครวังสิต จำนวน 150 คน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูสังกัดเทศบาลนครวังสิต โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ได้ขนาดตัวอย่าง 108 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ คือแบบสอบถามผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยพิจารณาจากเครื่องมือที่มีผู้วิจัยทำมาก่อนภายใต้กรอบแนวคิดทฤษฎีที่ได้จากการศึกษา การวิเคราะห์วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน จำนวน 47 ข้อ รายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตอบ (Check List) จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพของการมีภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียน ในสังกัดเทศบาลนครวังสิต ปทุมธานี เป็นแบบสอบถามแบบตอบสนองคู่ (Duel-response format) ชนิด 5 ระดับ จำนวน 41 ข้อ 7 ด้าน คือ

1) ความร่วมมือ 2) การมีวิสัยทัศน์ 3) ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยี/ดิจิทัลและการสื่อสาร 4) ความมั่นใจและกล้าหาญ 5) ทักษะความคิดสร้างสรรค์/นวัตกรรม 6) ทักษะสังคม และ 7) เสริมพลังอำนาจ/จูงใจ โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนตามแนวทางของ Likert (Likert Five's Rating Scale)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขออนุญาตขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก วิทยาลัยครูสุริยเทพมหาวิทยาลัยวังสิต ไปยังหน่วยงานต้นสังกัดของผู้ตอบแบบสอบถาม

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามพร้อมทั้งหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มประชากร เพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 108 ฉบับ พร้อมทั้งกำหนดวัน เวลา ในการเก็บแบบสอบถามคืน

3. เก็บรวบรวมแบบสอบถาม และตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. แบบสอบถาม จะเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ส่วนการวิเคราะห์เนื้อหาของข้อมูลใช้สถิติเชิงบรรยาย และใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนา (PNI_{modified})

(1) การวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

(2) การวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของคุณลักษณะภาวะผู้นำในยุคศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครรังสิต ปทุมธานี โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้เกณฑ์การแปลผลค่าคะแนนเฉลี่ย จากนั้นนำผลการประเมินสภาพปัจจุบันหรือสภาพที่พึงประสงค์ของคุณลักษณะภาวะผู้นำในยุคศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครรังสิต ปทุมธานี มาจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

(3) นำค่าดัชนีความต้องการจำเป็น $PNI_{\text{modified}} = (I-D)/D$ มาวิเคราะห์สรุปจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นตามลำดับจากมากไปหาน้อย และนำไปหาแนวทางในการพัฒนาต่อไป

2. แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำในยุคศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครรังสิต ปทุมธานี จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารจำนวน 4 ท่าน ซึ่งมีเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ (1) เป็นผู้ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษาสังกัดเทศบาลนครรังสิต และเข้าใจบริบทการจัดการศึกษาขององค์กรเป็นอย่างดี (2) เป็นผู้ที่กำกับดูแลการศึกษาหรืองานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในฐานะผู้นำของเทศบาลนครรังสิต และมีประสบการณ์การทำงานไม่น้อยกว่า 10 ปี

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครรังสิต ปทุมธานี พบว่า

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการมีภาวะผู้นำใน

ยุคศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครรังสิต ปทุมธานี

สภาพปัจจุบันของการมีภาวะผู้นำในยุคศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครรังสิต ปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านทักษะสังคม ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยี/ดิจิทัลและการสื่อสาร รายละเอียดดังตารางที่ 1

ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการมีภาวะผู้นำในยุคศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครรังสิต ปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านทักษะสังคม ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ รายละเอียดดังตารางที่ 1

เมื่อวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครรังสิต ปทุมธานี พบว่า มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) และลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนา ภาพรวม โดยเรียงจากลำดับมากไปน้อย คือ ด้านความคิดสร้างสรรค์/นวัตกรรม ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยี/ดิจิทัลและการสื่อสาร ด้านความร่วมมือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านความมั่นใจและกล้าหาญ ด้านทักษะสังคม และด้านการเสริมพลังอำนาจ/จูงใจ ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 1

เมื่อพิจารณา รายด้าน พบว่า ด้านความคิดสร้างสรรค์/นวัตกรรม มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคศตวรรษที่ 21 1 คุณลักษณะ คือ การเป็นนักประกอบการ ด้านการใช้เทคโนโลยี/ดิจิทัลและการสื่อสาร มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา 3 คุณลักษณะ คือ (1) ทักษะภาวะผู้นำด้านดิจิทัลและเทคโนโลยี (2) ทักษะทางเทคโนโลยีและการประยุกต์ใช้นวัตกรรมดิจิทัล และ (3) ความรู้ ความเข้าใจและความสามารถด้านเทคโนโลยี/ดิจิทัล

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลผล ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีภาวะผู้นำ ในยุคศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียน ในสังกัดเทศบาลนครวังลิศ ปทุมธานี ภาพรวม

คุณลักษณะภาวะผู้นำ ในยุคศตวรรษที่ 21	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ความต้องการจำเป็น	
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	PNI _{Modified}	ลำดับ
1. ความร่วมมือ	4.349	0.621	มาก	4.678	0.464	มากที่สุด	0.076	3
2. การมีวิสัยทัศน์	4.318	0.642	มาก	4.633	0.553	มากที่สุด	0.073	4
3. ทักษะการใช้เทคโนโลยี/ดิจิทัล และการสื่อสาร	4.291	0.606	มาก	4.644	0.537	มากที่สุด	0.082	2
4. ความมั่นใจและกล้าหาญ	4.386	0.588	มาก	4.696	0.442	มากที่สุด	0.071	5
5. ความคิดสร้างสรรค์/นวัตกรรม	4.296	0.657	มาก	4.652	0.532	มากที่สุด	0.083	1
6. ทักษะสังคม	4.421	0.654	มาก	4.729	0.481	มากที่สุด	0.070	6
7. การเสริมพลังอำนาจ/จูงใจ	4.382	0.661	มาก	4.672	0.516	มากที่สุด	0.066	7
รวม	4.349	0.633	มาก	4.672	0.504	มากที่สุด	0.074	

ด้านความร่วมมือ มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา 4 คุณลักษณะ คือ (1) ทักษะภาวะผู้นำด้านการสร้างทีม (2) การใช้หลักการเรียนรู้ด้วยกัน (3) การทำงานเป็นทีม และ (4) การสร้างฉันทามติร่วมกันในการทำงาน ด้านการมีวิสัยทัศน์ มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา 2 คุณลักษณะ คือ (1) การมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน และ (2) การมีเป้าหมายในการทำงาน ด้านความมั่นใจและกล้าหาญ มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา 4 คุณลักษณะ คือ (1) ความทะเยอทะยาน (2) ความกล้าหาญ กล้าเผชิญกับสิ่งภายนอก (3) รู้จักจุดแข็งจุดอ่อนของตนเอง และ (4) กล้าตัดสินใจ กล้าคิด กล้าพูด และกล้าทำ ด้านทักษะทางสังคม มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา 1 คุณลักษณะ คือความสามารถในการสร้างเครือข่าย ด้านการเสริมพลังอำนาจ มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา 3 คุณลักษณะ คือ (1) สามารถสร้างพลังเชิงบวก (2) สามารถหยั่งรู้และมีเสน่ห์ดึงดูดใจ และ (3) ทักษะการกระตุ้นและจูงใจ

2. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครวังลิศ จังหวัดปทุมธานี

ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนพบว่า ควรพัฒนาคุณลักษณะทั้ง 7 ด้าน 18 คุณลักษณะ และมีแนวทางในพัฒนาคุณลักษณะดังกล่าว 39 แนวทาง

การอภิปรายผล

1. จากการศึกษาสภาพปัจจุบันของการมีภาวะผู้นำในยุคศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครวังลิศ ปทุมธานี พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของพิชญา คำนิล และนันทรัตน์ เจริญกุล(2558) ที่ได้วิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารคณะศิลปศึกษาและห้องเรียนเครือข่ายสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำในศตวรรษ

ที่ 21 ของผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก และ สอดคล้องกับงานวิจัยของรัตนา เหลืองงาม (2562) ที่ได้วิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า สถานการณ์โลกปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง และรวดเร็ว ทุกคนสามารถเข้าถึงข้อมูล ได้ทุกที่ ทุกเวลาอย่างไม่มีข้อจำกัด เทคโนโลยีได้ เข้ามามีบทบาทอย่างมากในชีวิตประจำวัน ตลอด จนถึงภาคการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีการ ปรับตัวและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ก้าวทัน สถานการณ์พร้อมนำการเปลี่ยนแปลง อีกทั้งผู้นำ ต้องแสดงทักษะภาวะผู้นำในด้านต่าง ๆ ให้เหมาะสม กับสถานการณ์ในศตวรรษที่ 21 ส่วนสภาพที่ พึงประสงค์ของการมีภาวะผู้นำในยุคศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครรังสิต ปทุมธานี พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับที่มากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของเพ็ญสุดา ฤทธิมนตรี และวิเชียร รุ้ยนิยง (2562) ที่ได้วิจัยเกี่ยวกับ กลยุทธ์การเสริมสร้างทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษ ที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า สภาพที่พึงประสงค์ ของการเสริมสร้างทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษ ที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ใน ระดับมากที่สุด เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าผู้บริหาร โรงเรียนได้ให้ความสำคัญกับการมีภาวะผู้นำใน ศตวรรษที่ 21 ให้ทันต่อสถานการณ์ อันส่งผลถึง การพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาสู่องค์กรแห่ง ความเป็นเลิศและเพิ่มขีดศักยภาพในการแข่งขัน กับหน่วยงานภายนอก และจากการศึกษาความ ต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคศตวรรษ ที่ 21 พบว่าผู้บริหารควรพัฒนาภาวะผู้นำทุกด้าน

สอดคล้องกับงานวิจัยของพิชญา ดำนิล และนนทรรัตน์ เจริญกุล (2558) ที่ได้วิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำ ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารคณะศิลปศึกษา และห้องเรียนเครือข่ายสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ซึ่งผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารต้องพัฒนาภาวะผู้นำ ทุกด้าน ได้แก่ ภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะ ภาวะผู้นำ เชิงพฤติกรรม ภาวะผู้นำเชิงสถานะการณ์ และภาวะ ผู้นำเชิงปฏิรูป และเมื่อลำดับความต้องการจำเป็น เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มีความ ต้องการจำเป็นในการพัฒนาเป็นลำดับแรก คือ ด้าน ความคิดสร้างสรรค์/นวัตกรรม รองลงมาด้านทักษะ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและการสื่อสาร ด้านความร่วมมือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านความมั่นใจและกล้าหาญ ด้านทักษะทางสังคม และด้านการสร้างพลัง เชิงบวก/จงใจ ตามลำดับ สอดคล้องกับแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564 ซึ่งกล่าวไว้ว่าในศตวรรษที่ 21 เป็น โลกของการแข่งขันที่มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการ ผลิตที่ใช้แรงงานสู่การผลิตที่ใช้เทคโนโลยีและ นวัตกรรมเป็นฐานสำคัญ ซึ่งจะต้องให้ความสำคัญ กับนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์อย่างเข้มข้น ในภาคธุรกิจ ภาครัฐ และภาคประชาสังคม โดย การเพิ่มองค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม และ ความคิดสร้างสรรค์ ให้เป็นเครื่องมือหลักในการ ขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกภาคส่วนในระดับพื้นที่ ท้องถิ่น และชุมชน

2. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุค ศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดเทศบาล นครรังสิต จังหวัดปทุมธานี

(1) ด้านความคิดสร้างสรรค์/นวัตกรรม พบ ว่า มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะ ด้านการเป็นนักประกอบการ สอดคล้องกับงาน วิจัยของ โยธิน นิลคช (2561) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับ คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่งผลการศึกษาพบว่า แนวคิดเกี่ยวกับผู้บริหาร

สถานศึกษายุคใหม่จากบทความผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ควรมีลักษณะการเป็นนักประกอบการ คิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม โดยมีแนวทางการพัฒนา คือ (1.1) ส่งเสริมให้ผู้บริหารมีการปรับปรุง และทบทวนแผนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง (วงจร PDCA) และใช้แผนเป็นกรอบในการดำเนินงาน เพื่อเป็นการบริหารความเสี่ยงและเกิดวงจรการบริหารงานคุณภาพ (1.2) ส่งเสริมให้ผู้บริหารมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน ข้อมูลข่าวสาร และนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อนำมาปรับใช้ พัฒนา ปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยการศึกษาในเขตแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้บริหาร ผู้ใต้บังคับบัญชา และหน่วยงานหรือบุคคลภายนอกอย่างต่อเนื่อง และ (1.3) ส่งเสริม สนับสนุน ให้ผู้บริหารเป็นผู้บริหารมืออาชีพ โดยการจัดอบรมสัมมนาอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเพ็ญสุตา ฤทธิมนตรี และวิเชียร รุ้ยนิยง (2562) ที่วิจัยเกี่ยวกับกลยุทธ์การเสริมสร้างทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งผลการวิจัยพบว่าการพัฒนาบุคลากรให้มีความคิดเชิงสร้างสรรค์มีมาตรการ คือ ส่งเสริม ให้บุคลากรยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล เสริมสร้างกระบวนการทำงานที่รวดเร็ว และถูกต้อง พัฒนาการกระบวนการคิดเชิงสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้มีการสะท้อนความคิดเห็น เพื่อนำความคิดสร้างสรรค์ไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม และกระตุ้นการทำงานโดยเปิดโอกาสให้บุคลากรคิดอย่างอิสระและสร้างสรรค์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของวิโรจน์ สารรัตน์ และคณะ (2561) ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำสำหรับศตวรรษที่ 21 โดยได้ขยายความของภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ด้านจินตนาการและนวัตกรรม (imagination and innovation) ว่าหมายถึงการทำให้มีความก้าวหน้าในวิสัยทัศน์ สร้างและส่งเสริมให้เกิดความ

หมายและควมมีคุณค่าในงานและสภาพแวดล้อมของงาน คิดสร้างสรรค์ในการเผชิญกับสิ่งที่ท้าทายหรือความเสี่ยง

(2) ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยี/ดิจิทัลและการสื่อสาร พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาลำดับแรก คือ ทักษะภาวะผู้นำด้านดิจิทัลและเทคโนโลยี โดยมีแนวทางการพัฒนา คือ (2.1) ผู้บริหารระดับสูงควรนำเทคโนโลยี/ดิจิทัล มาใช้ในองค์กร และขับเคลื่อนนโยบายผ่านผู้บริหารโรงเรียนเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติและมอบหมายงาน และ (2.2) ส่งเสริมให้ผู้บริหารใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ในการบริหารงานภายในโรงเรียน เช่น ติดตามงาน จัดทำเอกสาร เก็บรวบรวมข้อมูล และนำเสนอข้อมูล เพื่อผู้บริหารสามารถเข้าถึงข้อมูลและนำเสนอข้อมูลได้อย่างรวดเร็วทันต่อสถานการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเพ็ญสุตา ฤทธิมนตรี และวิเชียร รุ้ยนิยง (2562) ที่ได้วิจัยเกี่ยวกับกลยุทธ์การเสริมสร้างทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งผลการวิจัยพบว่าการพัฒนาทักษะการใช้ระบบดิจิทัลและเทคโนโลยีมีมาตรการ คือ ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาการใช้ระบบดิจิทัล และเทคโนโลยีในการบริหารจัดการของผู้บริหาร ให้ครอบคลุมพื้นที่การใช้งานทั้งระบบรวมทั้งพัฒนาครูและนักเรียนให้มีทักษะการใช้ระบบดิจิทัลและเทคโนโลยี และจัดให้มีระบบการกำกับติดตาม ประเมินผล และให้คำปรึกษาการใช้ทักษะด้านดิจิทัล และเทคโนโลยี และสอดคล้องกับนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 กล่าวถึงมาตรการในการนำเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) มาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารอย่างเป็นระบบ เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลด้านต่างๆ ตั้งแต่ข้อมูลผู้เรียน ข้อมูลครู ข้อมูลสถานศึกษา ข้อมูลงบประมาณ และข้อมูลอื่นๆ โดยการพัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัล

(Digital Platform) และระบบบริหารงานสำนักงาน เช่น ระบบแผนงานและงบประมาณ ระบบบัญชี ระบบพัสดุ ระบบสารบรรณ เป็นต้น เพื่อเจ้าหน้าที่สามารถใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เชื่อมโยงกันทั้งองค์กร

(3) ด้านความร่วมมือ พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาลำดับแรก คือ ทักษะภาวะผู้นำด้านการสร้างทีม โดยมีแนวทางการพัฒนา คือ (3.1) ส่งเสริมให้ผู้บริหารสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการทำงาน เข้าใจความสามารถของผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อมอบหมายงานที่ตรงกับความสามารถ และ (3.2) ส่งเสริมให้ผู้บริหารจัดอบรมทักษะการทำงานเป็นทีม เป็นประจำทุกปีการศึกษา ผ่านกิจกรรมการทำงานเป็นทีม (Team Work) เพื่อส่งเสริมทักษะการทำงานเป็นทีม โดยเน้นการตั้งศักยภาพผู้ใต้บังคับบัญชา และทักษะการแบ่งงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเพ็ญสุดา ฤทธิมนตรี และวิเชียร รุ้ยินยง (2562) ที่วิจัยเกี่ยวกับกลยุทธ์การเสริมสร้างทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์การส่งเสริมการทำงานเป็นทีม เป้าประสงค์ก็คือเพื่อสร้างทีม มีมาตรการคือส่งเสริมให้บุคลากรแสดงความคิดเห็นสู่เป้าหมาย สถานศึกษาร่วมกัน ส่งเสริมให้บุคลากรใช้ความสามารถของตนเองในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานให้บุคลากร ผู้บริหารต้องมีความสุภาพอ่อนโยน ช่วยเหลือเกื้อกูล ให้เกียรติเพื่อนร่วมงาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของวิโรจน์ สารรัตน์ และคณะ (2561) ได้ศึกษาภาวะผู้นำสำหรับศตวรรษที่ 21 โดยได้ขยายความของภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ด้านความร่วมมือ (collaboration) ว่าหมายถึงการปฏิบัติกร่วมกัน ยึดถือทีมเป็นฐาน เน้นความมีส่วนร่วมมากกว่า การสั่งการหรือการควบคุม ต้องการความฉลาดทางอารมณ์และความฉลาดทางวัฒนธรรม เพิ่ม

เติมจากความฉลาดในกระบวนการคิด

(4) ด้านการมีวิสัยทัศน์ พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาลำดับแรก คือ การมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน โดยมีแนวทางการพัฒนา คือ (4.1) พัฒนาให้ผู้บริหารเข้าใจบทบาท หน้าที่ของตน และนำความรู้ความเชี่ยวชาญมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อสร้างวิสัยทัศน์การทำงานให้ชัดเจน โดยการศึกษาดูงานโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในด้านการศึกษา และ (4.2) ส่งเสริมให้ผู้บริหารเข้ารับการอบรมผู้นำระดับต่างๆ เป็นประจำทุกปี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของไพฑูริย์ ลินลารัตน์ และคณะ (2559) ได้กล่าวถึงภาวะผู้นำในยุคการศึกษา 4.0 ของผู้บริหารระดับสูงในองค์กรว่าควรมีภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์อยู่ในตนเอง กล่าวคือ มีความสามารถในการรู้จักและเข้าใจสภาพการณ์ขององค์กร การเป็นแบบอย่างที่ดีสามารถกำหนดบทบาทและทิศทางขององค์กรได้อย่างชัดเจน รวมถึงขยายความคิด ให้คนยอมรับ ยอมรับปฏิบัติตาม มีการให้กำลังใจกับทุกคน และสามารถเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารได้อย่างกว้างขวาง

(5) ด้านความมั่นใจและกล้าหาญ พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาลำดับแรก คือ ความทะเยอทะยาน โดยมีแนวทางการพัฒนา คือ (5.1) ส่งเสริม สนับสนุน ให้มีการศึกษาหรืออบรมเพิ่มเติมในหลักสูตรการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และ (5.2) ส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดบรรยากาศในการแข่งขัน และให้แรงจูงใจหรือกำลังใจในการทำงาน โดยการมอบโล่รางวัล เกียรติบัตร และคำชมเชย ให้กับผู้บริหารที่มีผลงานเชิงประจักษ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเพ็ญสุดา ฤทธิมนตรี และวิเชียร รุ้ยินยง (2562) ที่วิจัยเกี่ยวกับกลยุทธ์การเสริมสร้างทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียง

เฉียงเหนือ ซึ่งผลการวิจัยพบว่าการพัฒนาความกล้าในการตัดสินใจ มีเป้าประสงค์ คือ ผู้บริหารสามารถตัดสินใจและแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง มีมาตรการคือ กำหนดทางเลือกให้สามารถตัดสินใจได้อย่างรวดเร็วและทันต่อเหตุการณ์ พัฒนาข้อมูลสารสนเทศ พัฒนาการ สื่อสารอย่างมีวิจารณ์ญาณ พัฒนาบุคลากรในด้านการแก้ปัญหาที่หลากหลาย เสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และสร้างความรับผิดชอบในผลของการตัดสินใจ

(6) ด้านทักษะทางสังคม พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาลำดับแรก คือ ความสามารถในการสร้างเครือข่ายในการปฏิบัติงาน โดยมีแนวทางการพัฒนาคือ (6.1) ส่งเสริมให้ผู้บริหารนำกระบวนการ Professional Learning Community (PLC) ไปใช้ในสถานศึกษาให้เกิดเป็นรูปธรรม และ (6.2) สร้างโอกาสให้ผู้บริหารได้ร่วมปฏิบัติงานหรือประสานงานกับชุมชน หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ผ่านโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ แบบหมุนเวียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิโรจน์ สารรัตน์ และคณะ (2561) ได้ศึกษาภาวะผู้นำสำหรับศตวรรษที่ 21 โดยได้ขยายความของภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ด้านการสร้างเครือข่าย (networking) ว่าหมายถึงการสร้างพันธมิตรใหม่ สร้างสันติภาพ สร้างความรัก สร้างความสัมพันธ์ทางอาชีพและการสนับสนุนจากกลุ่มที่เกี่ยวข้อง

7. ด้านการสร้างพลังเชิงบวก/จิตใจ พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาลำดับแรก คือ การสร้างพลังเชิงบวก โดยมีแนวทางการพัฒนาคือ (7.1) ส่งเสริมสนับสนุนทรัพยากรในการปฏิบัติงานให้เพียงพอ เช่น งบประมาณและบุคลากร เป็นต้น และ (7.2) ผู้บริหารสร้างเครือข่ายพลังเชิงบวก ผ่านการกระบวนกรชมเชยและให้กำลังใจ และจัดกิจกรรมสันทนการร่วมกันระหว่างผู้บริหารทุกระดับกับผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อละลายพฤติกรรมและสร้างความสัมพันธ์เชิงบวก

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของโยธิน นิลคช (2561) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ จากบทความ บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ควรมีลักษณะสร้างพลังเชิงบวก (Positive Energy) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิโรจน์ สารรัตน์ และคณะ (2561) ได้ศึกษาภาวะผู้นำสำหรับศตวรรษที่ 21 โดยได้ขยายความของภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ด้านการเสริมพลังอำนาจ (Empowerment) ว่าหมายถึงการที่ทำให้คนทุกระดับในองค์กรมีส่วนร่วมในความรับผิดชอบที่จะทำให้ผู้คนมีความผูกพันกับพันธกิจและค่านิยมขององค์กรร่วมกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ควรมีความเป็นนักประกอบการเพื่อผสมผสาน ทักษะความเชี่ยวชาญ มาปรับใช้ในการปฏิบัติงาน เนื่องจากผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะด้านความคิดสร้างสรรค์/นวัตกรรม ข้อที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงเป็นลำดับแรก คือ ความเป็นนักประกอบการ เมื่อเปรียบเทียบกับข้อย่อยในทั้ง 5 คุณลักษณะ
2. ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ควรมีทักษะภาวะผู้นำด้านดิจิทัลและเทคโนโลยี เพื่อนำเครื่องมืออุปกรณ์ และเทคโนโลยีดิจิทัล ที่มีอยู่ในปัจจุบันมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการปฏิบัติงาน เนื่องจากผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะด้านทักษะการใช้เทคโนโลยี/ดิจิทัลและการสื่อสาร ข้อที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาลำดับแรก คือ ทักษะภาวะผู้นำด้านดิจิทัลและเทคโนโลยี เมื่อเปรียบเทียบกับข้อย่อยในทั้ง 5 คุณลักษณะ
3. ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ควรมีทักษะภาวะผู้นำ

ด้านการสร้างทีม เพื่อตั้งศักยภาพของแต่ละบุคคล ออกมาร่วมกันปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ ด้วยความเต็มใจ เนื่องจากผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะด้านความร่วมมือ ข้อที่มีความต้องการ จำเป็นในการพัฒนาลำดับแรก คือ ทักษะภาวะ ผู้นำด้านการสร้างทีม เมื่อเปรียบเทียบกับข้อย่อย ในทั้ง 9 คุณลักษณะ

4. ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลนคร รังสิต จังหวัดปทุมธานี ควรมียุทธศาสตร์ที่ชัดเจน เพื่อให้เข้าใจบทบาท หน้าที่ของตน ทิศทางการปฏิบัติงาน และนำความรู้ความเชี่ยวชาญมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานให้บรรลุวิสัยทัศน์ร่วมกัน เนื่องจาก ผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะด้านวิสัยทัศน์ ข้อที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาลำดับแรก คือ การมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน เมื่อเปรียบเทียบกับ ข้อย่อยในทั้ง 6 คุณลักษณะ

5. ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลนคร รังสิต จังหวัดปทุมธานี ควรมีความทะเยอทะยาน เพื่อเป็นแรงจูงใจในการปฏิบัติงานและพัฒนาตนเอง เพราะมีเป้าหมายที่ยิ่งใหญ่และท้าทายตลอดเวลา เนื่องจากผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะด้านความ มั่นใจและกล้าหาญ ข้อที่มีความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาลำดับแรก คือ ความทะเยอทะยาน เมื่อเปรียบเทียบกับข้อย่อยในทั้ง 7 คุณลักษณะ

6. ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลนคร รังสิต จังหวัดปทุมธานี ควรมีความสามารถในการสร้างเครือข่าย เพื่อให้มีการติดต่อ สนับสนุน ให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและการร่วม

มือกันระหว่างกัน เนื่องจากผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะด้านทักษะสังคม ข้อที่มีความต้องการ จำเป็นในการพัฒนาลำดับแรก คือ ความสามารถในการสร้างเครือข่าย เมื่อเปรียบเทียบกับข้อย่อย ในทั้ง 4 คุณลักษณะ

7. ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลนคร รังสิต จังหวัดปทุมธานี ควรมีความสามารถในการ สร้างพลังเชิงบวก เพื่อปรับเปลี่ยนวิธีคิดต่อตนเอง ผู้อื่น และสิ่งต่าง ๆ ทัศนคติและแนวปฏิบัติ “เชิงบวก” สามารถนำมาใช้ในการทำงานและดำรง ชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุขมากขึ้น เนื่องจาก ผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะด้านการสร้างพลัง เชิงบวก ข้อที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา เป็นลำดับแรก คือ การสร้างพลังเชิงบวก เมื่อเปรียบ เทียบกับข้อย่อยในทั้ง 5 คุณลักษณะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการประเมินความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำ ในยุคศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียน ในสังกัด เทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ก่อนนำไปเป็น แนวทางในการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดมีประสิทธิผล มากที่สุด

2. ควรมีการศึกษาวิจัยแนวทางในการพัฒนา ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดอื่น เนื่องจากสังคมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็วอยู่ตลอดเวลา การกำหนดคุณลักษณะ ของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 จะมีการเปลี่ยนแปลง ตามพลวัตของโลกที่เปลี่ยนไป

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2558). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคม แห่งชาติฉบับที่สิบสอง พ.ศ.2560-2564*. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2563, จาก https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422
- จินตนา สุจจันท์. (2556). *การศึกษาและการพัฒนาชุมชนในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

- ชมิทธ์ อีริค, และโคเฮน เจเรด. (2014). *ดิจิทัลเปลี่ยนโลก. แปลจาก The New Digital Age* โดย สุทธวิทย์ แสงศาสตร์. กรุงเทพฯ: โพสต์บุ๊กส์.
- ชัยวิทย์ ศรีจันทร์ และคณะ. (2559). การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะภาวะผู้นำในยุคศตวรรษที่ 21 ของกรรมการองค์การนิสิตนักศึกษา. *วารสารวิธีวิทยาการวิจัย*, 29(2), 139-156.
- พิชญา ดำนิล. (2558). ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารคณะศิลปศึกษาและห้องเรียนเครือข่ายสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา OIED*, 10(1), 240-248.
- เพ็ญสุดา ฤทธิมนตรี และวิเชียร รุ้อยินยง. (2562). กลยุทธ์การเสริมสร้างทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 6(4), 83-96.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ และคณะ (2559). *การศึกษา 4.0 เป็นยิ่งกว่าการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: วิทยาลัย ครุศาสตร์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- โยธิน นิลคช. (2561). *การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ “GRADUATE SCHOOL CONFERENCE 2018”*.
- รัตนา เหลืองงาม. (2562). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (บริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีการสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์*. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2556). *กระบวนการทัศน์ใหม่ทางการศึกษากรณีทัศน์ต่อการศึกษาศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- วิโรจน์ สารรัตน์ และคณะ. (2561). ภาวะผู้นำสำหรับศตวรรษที่ 21. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 20(1), 261-271.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2563). *นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563*. สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2563, จาก <http://www.yst2.go.th/web/wp-content/uploads/2019/09/OBEC-policy-2563.pdf>.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: บริษัท พรักหวานกราฟฟิค จำกัด.
- อัลวิน ทอฟฟเลอร์. (2538). *คลื่นลูกที่สาม แปลจาก The Third Wave* โดย สุกัญญา ตีระวนิช และคณะ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊กส์.